

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 Vtrum per vnum actum possit generari habitus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

habet idem a seipso moueri secundum diuersa, ut in 8. * Physi. probatur.

AD TERTIVM dicendum, quod actus precedens habitum, in quantum procedit a principio actiuo, procedit a nobiliori principio, quam sit habitus generatus: sicut ipsa ratio est nobilior principium, quam sit habitus uirtutis moralis in ui appetitiua per actuum consuetudines generatus: & intellectus principiorum est nobilior principium, quam scientia conclusioem.

ARTICVLVS IIII.

Utrum per unum actum possit generari habitus.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, quod per unum actum possit generari habitus. Demonstratio. n. actus rationis est: sed per unam demonstrationem causatur scientia, quae est habitus conclusionis unius. ergo habitus potest causari ex uno actu.

¶ 2. Præter. Sicut contingit actus crescere per multiplicationem, ita contingit actum crescere per intensioem: sed multiplicatis actibus generatur habitus. ergo etiam si multum intendatur unus actus, poterit esse causa generatiua habitus.

¶ 3. Præter. Sanitas & egritudo sunt habitus quidam: sed ex uno actu contingit hominem uel sanari, uel infirmari. ergo unus actus potest habitum causare.

SED CONTRA est, quod Philosophus dicit in 1. Ethic. quod una hirundo uer non facit, nec una dies: ita utriusque nec beatum, nec felicem una dies, nec paucum tempus, sed beatitudo est operatio secundum habitum perfectae uirtutis, ut dicitur in 1. Ethic. ergo habitus uirtutis, & eadem ratione alius habitus, non causatur per unum actum.

RESPON. Dicendum, quod sicut iam dictum est, habitus per actum generatur, in quantum potentia passiuam mouetur ab aliquo principio actiuo. Ad hoc autem quod aliqua qualitas causetur in passiuo, oportet quod actiuum totaliter uincat passiuum. unde uidemus, quod quae ignis non potest totaliter uincere suum combustibile, non statim inflammat ipsum, sed paulatim abiicit contrarias dispositiones, ut sic totaliter uincens ipsum, similitudinem suam ipsi imprimat. Manifestum est autem, quod principium actiuum, quod est ratio, non totaliter potest superuincere appetitiuam potentiam in uno actu, eo quod appetitiua potentia se habet diuersimode, & ad multa. Iudicatur autem per rationem in actu uno aliquid appetendum secundum determinatas rationes & circumstantias; unde ex hoc non totaliter uincitur appetitiua potentia, ut feratur in idem, ut in pluribus per modum naturae, quod pertinet ad habitum uirtutis. & ideo habitus uirtutis non potest causari per unum actum, sed per multos. In apprehensiuis autem potentiis considerandum est, quod duplex est passiuum, unum quidem ipse intellectus passibilis: aliud autem intellectus quem uocat Aristoteles passiuum, qui est ratio particularis, id est uis cogitativa cum memoratiua & imaginatiua. Respectu igitur primi passiuum potest esse aliquod actiuum, quod uno actu totaliter uincit potentiam sui passiuum: sicut una propositio per se nota conuincit intellectum ad assentiendum firmiter conclusioni, quod quidem non facit propositio probabilis. unde ex multis actibus rationis oportet causari habitum opinatiuum, etiam ex parte intellectus possibilis. Habitum autem scientiae possibile est causari ex uno rationis actu, quantum ad intellectum possibilem; sed quantum ad inferiores uires apprehensiuas, necessarium est eodem actus pluries reiterari, ut aliquid firmiter memo-

ari imprimatur. Vñ Phil. in li. * de memoria & remissionem dicit, quod meditatio confirmat memoriam. habitus autem corporales possibile est causari ex uno actu, si actiuum fuerit magnae uirtutis, sicut quandoque medicina fortis statim inducit sanitatem. ¶ Et per hoc patet responsio ad obiecta.

ARTICVLVS IIII.

Utrum aliqui habitus sint hominibus infusi a Deo.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur quod nullus habitus hominibus infundatur a Deo. Deus enim aequaliter se habet ad omnes. Si igitur quibusdam infundit habitus aliquos, omnibus eos infunderet: quod patet esse falsum.

¶ 2. Præter. Deus operatur in omnibus secundum modum qui conuenit naturae ipsorum: quia diuinae prouidentiae est, naturam saluare, ut dicit Dion. 4. cap. * de diuino. sed habitus in homine naturaliter causantur ex actibus, ut dictum est. non ergo causat Deus in hominibus aliquos habitus absque actibus.

¶ 3. Præter. Si aliquis habitus a Deo infunditur, per illum habitum homo potest multos actus producere: sed ex illis actibus causatur similis habitus, ut in 2. * ethic. dicitur. sequitur ergo, duos habitus eiusdem speciei esse in eodem, unum acquisitum, & alterum infusum: quod uidetur esse impossibile. non enim duae formae eiusdem speciei possunt esse in eodem subiecto. non ergo habitus aliquis infunditur homini a Deo.

SED CONTRA est, quod dicitur Eccl. 15. Impleuit eum Dominus spiritu sapientiae & intellectus: sed sapientia, & intellectus quidam habitus sunt. ergo aliqui habitus homini a Deo infunduntur.

RESPON. Dicendum, quod duplici ratione aliqui habitus homini a Deo infunduntur. Prima ratio est, quia aliqui habitus sunt, quibus homo bene disponitur ad finem excedentem facultatem humanae naturae, quae est ultima & perfecta hominis beatitudo, ut supra dictum est. Et quia habitus oportet esse proportionatos ei, ad quod homo disponitur secundum ipsos, ideo necesse est quod etiam habitus ad huiusmodi finem disponentes, excedant facultatem humanae naturae: unde tales habitus nunquam possunt homini inesse, nisi ex infusione diuina, sicut est de omnibus gratuitis uirtutibus. Alia ratio est, quia Deus potest producere effectus causarum secundarum absque ipsis causis secundis, ut in primo * dictum est. Sicut igitur quandoque ad ostensionem suae uirtutis producit sanitatem absque

¶ Super questio quinquagesima prima articulum quartum.

IN responsione ad 3. 4. ar. omisso tertio aduerte, quod cum duorum ordinum sunt infusi habitus, quidam scilicet per accidens, & quidam per se infusi, illi namque habitus qui possunt ex nostris actibus, aut natura acquiri, sunt per accidens infusi: accidit enim eis infusio, & isti sunt eiusdem rationis specialissima, quando infunduntur cum acquisitis. Geometria enim infusa & acquisita eiusdem sunt speciei, sicut oculi daci ceco nato, & oculi aliorum: & de istis in corpore dicitur, quod infunduntur, quia Deus producit quandoque effectus earum secundarum absque ipsis. Illi uero habitus qui sola infusione fieri possunt, sicut per se infusi, eo quod non accidit actioni eorum praefuso, immo ipsam per se sibi uendicant: & isti sunt habitus essentialiter supernaturales, ut in principio corporis articulo dicitur. & de utriusque verificatur hic responsio ad tertium, quod actus procedentes ex habitu infuso non causant aliquem habitum, sed confirmant praexistentem. Et in proprio causa est, de per se infusis quidem, quia improducibiles sunt nisi per infusionem, ac per hoc ex actibus nostris. De per accidens uero infusis, quia duo accidentia eiusdem speciei sunt incompossibilia in eodem.

Ca. 2. no. p. cui a hinc, to no 2.

1. dist. 17. q. 1. ar. 3. co. & 3. di. 23. q. 3. ar. 2. ad 3. & veri. q. 12. ar. 1. ad 7.

* ca. 4. par. 4. non multum a hinc. Ar. praced.

Ca. 1. & 2. to mo 5.

q. 5. art. 5.

¶ Super

P. P. q. 105. art. 6.